

Turisme

Cel o infern per als municipis catalans?

Alguns municipis multipliquen per vuit la seva població, arran del turisme. (Foto: Adrià Costa).

L'augment de població producte del turisme obliga als municipis a redimensionar serveis. (Foto: Adrià Costa).

Joan Morcillo
Premsa i Comunicació ACM

El turisme és un dels sectors que genera més rendiment econòmic a Catalunya i a l'Estat espanyol. El passat mes d'agost uns 7 milions de turistes internacionals van visitar Espanya, un 4% més que durant el mateix mes del 2009. Catalunya, juntament amb les Balears, va ser la principal comunitat autònoma de destí amb 1,7 milions de turistes. I en tot el 2010 fins a l'agost havia rebut 9,4 milions de turistes, representant més del 25% del turisme que visita l'estat espanyol. L'any 2009 Catalunya va rebre 13,5 milions de turistes estrangers, que van gastar 9.600 milions d'euros, segons Idescat. Dades que mostren la importància d'aquest sector per a molts municipis catalans.

Però, més enllà del benefici econòmic que suposa, el turisme també s'ha convertit en una font de problemes per a molts municipis catalans. Els ingressos extra

que es generaven durant la bombolla immobiliària van servir per compensar el desequilibri fiscal que es creava a partir d'una determinada assignació d'impostos i una demanda de serveis i despesa municipal molt elevada. Però la crisi ha agreujat l'endeutament municipal. Ja no hi ha ingressos extraordinaris i els serveis són els mateixos.

Salou demana més recursos

La caixa dels trons l'ha obert l'Ajuntament de Salou que fa uns setmanes va proposar que els municipis turístics puguin rebre fons addicionals d'ingressos per fer front a les despeses extra que els genera el turisme. I és que la població assistida (empadronada + estacional o flotant) ponderada com a habitants-any, no es té en compte en el càlcul de les participacions i subvencions de l'Estat i la Comunitat Autònoma.

La justificació de la proposta és que el turisme genera un gran impacte sobre

>> Salou ha obert el debat, demanant un finançament basat en la població assistida i no només basat segons el cens

els municipis, afegint despeses en els serveis i infraestructures. Per exemple, Salou, amb quasi 27.500 habitants censats, multiplica per vuit la població estacional arribant a tenir 200.000 veïns durant els mesos d'estiu. La població mitjana de Salou repartida en els 12 mesos de l'any és d'un cens flotant de 93.500 habitants. Segons l'alcalde de Salou, Pere Granados, "hem de donar uns serveis a la població flotant que no es tenen en compte a l'hora de rebre les aportacions de l'Estat i la Generalitat i el seu cost l'hem d'acabar assumint nosaltres".

Els municipis turístics demanen disposar de més finançament.. (Foto: ACM)

El sol i la platja són un dels grans atractius. (Foto: Adrià Costa).

El servei de policia local és un dels que s'han de reforçar a causa del turisme. (Foto: Adrià Costa)..

Els serveis que en els municipis turístics veuen augmentar la seva despesa a causa de l'increment de població flotant són els serveis policials, neteja viària, recollida de residus, jardineria o manteniment de platges, juntament amb d'altres referents a l'oci, la cultura o la promoció. Un exemple molt visual és que en una població de 25.000 habitants la despesa anual en seguretat puja fins als 2

>> Els municipis turístics veuen com els serveis policials, de neteja viària o recollida de residus tenen unes despeses superiors pel fet d'haver d'adaptar-se a la població estacional

milions d'euros, mentre que a Salou arriba a costar 5,5 milions d'euros l'any.

L'alcalde de Salou considera que el sistema de finançament dels municipis turístics no es pot basar en una major pressió fiscal a la població i a les empreses. Per això, reivindica que una part de l'IVA recaptat, o d'altres impostos, "es quedi a casa nostra". "El turisme genera molta riquesa al país i volem que se'ns pagui aquesta contribució", insisteix Granados.

Els municipis turístics no es beneficien d'impostos com l'IRPF (que grava les rendes personals derivades de l'activitat econòmica), l'IVA (que grava el consum) ni de l'Impost de Societats (que grava la renda de les societats). Les dues primeres, des del 2009, les comparteixen Estat i Comunitats, mentre que la tercera la recapta l'Estat. Els municipis turístics només es nodreixen d'un 68% de l'IAE, que comparteixen amb diputacions.

La proposta plantejada per Salou ja

ha rebut el suport de diferents municipis, afectats per la mateixa problemàtica com Vilaseca, Lloret, Torredembarra o Torroella de Montgrí.

Lloret de Mar, per exemple, té una població censada de 40.000 habitants que a l'estiu pot arribar a superar les 250.000 persones. El seu alcalde, Xavier Crespo, insisteix que "hi ha d'haver una redefinició del què és un municipi turístic a nivell estatal". I planteja les mateixes queixes que d'altres municipis: "Hem de tenir serveis i equips preparats per una població molt superior a la censada, quan el finançament que ens arriba es fa segons el cens".

Entre els molts serveis que han fet augmentar la despesa, cita el de la policia local "que ha hagut d'augmentar les funcions de seguretat que són competència de la policia autonòmica" i el de la neteja de platges on "ni Generalitat ni govern estatal ens envien els recur-

La neteja de la via pública i de les platges també són serveis municipals que requereixen més finançament.
(Foto: Adrià Costa).

sos necessaris”.

De propostes n'hi ha. L'alcalde de Lloret planteja fer un recàlcul a l'alça del retorn de l'IRPF o que es retorni una part o la totalitat de l'IVA suportat en aquells municipis que facin noves inversions. Crespo també afirma que no només s'ha de tenir en compte els municipis turístics, sinó també aquells petits pobles amb potencialitats patrimonials i naturals que reben turisme i han de tenir serveis preparats per aten-

dre aquests visitants.

Poc optimisme

Per l'alcalde de Salou, Pere Granados, “ara és el moment oportú” per debatre el tema perquè a l'Estatut d'Autonomia es parla d'un nou sistema de finançament. Les pròximes passes són fer arribar la proposta a les entitats municipalistes i celebrar una trobada d'alcaldes de municipis turístics per tractar el tema de forma conjunta. Tot

i aquests avenços, Pere Granados creu que és “un tema molt difícil” d'assolir perquè “noto manca de voluntat política per part del legislador de Madrid”. Però al mateix temps diu que “tenim l'obligació de vetllar i defensar els interessos dels nostres municipis”.

Mentrestant, l'alcalde de Lloret, Xavier Crespo, afirma que només serà optimista per un nou finançament municipal “en el moment en què Catalunya sigui decisiva a Madrid”.

L'ACM reclama un millor finançament des del 2001

El desembre de l'any 2001 el Consell Nacional de l'ACM va aprovar una proposta catalana de finançament local, que es va presentar al Senat, al Ministerio de Hacienda i als grups parlamentaris. La proposta, a banda de demanar més ingressos pels municipis per fer front a l'augment de prestació de serveis, també feia referència als municipis turístics.

Concretament, deia que “cal ampliar els marges de decisió fiscal dels governs locals en els impostos tradicionals locals”, sobretot pel que fa als municipis turístics que “suporten una despesa supletòria”. La proposta demanava un marc especial de finançament i un sistema de compensació per les majors despeses que es presten a la població no resident. En aquell moment una de les solucions plantejades era que “legalment s'estableixin nous paràmetres que ponderin les diferències entre els tipus de municipis: els municipis amb nuclis agregats, amb urbanitzacions, els municipis disseminats, l'extensió del terme municipal, els municipis turístics o de muntanya, entre altres”.

El Comitè Executiu torna a insistir-hi

El Comitè Executiu de l'ACM ha aprovat una moció específica sobre el finançament dels municipis turístics en l'última sessió realitzada el 2 de novembre. L'ACM torna a insistir en l'asfíxia financera que pateixen els ajuntaments i especifica que “cal tractar de forma particular la posició dels municipis turístics, ja que els seus problemes de finançament són encara més complexos”. Critica que els criteris de finançament actuals “no tenen una base real que identifiqui un municipi turístic” i que, per això, caldria fer “un desenvolupament reglamentari de mesures fiscals i administratives per concretar les condicions i els procediments pels quals els ens locals poden sol·licitar la declaració de municipi turístic”. I assenyala que “entenem que caldria atorgar un règim fiscal diferenciat”.

El Comitè Executiu de l'ACM dona suport a la demanda efectuada pels municipis turístics i demana modificar la definició d'aquests prevista a l'article 125 del Reial decret Legislatiu 2/2004 de 5 de març, reformar les participacions en impostos de l'estat regulades per la Llei d'Hisendes Locals i reclamar a la Generalitat el traspàs de la gestió de les platges o que n'assumeixi les despeses.

Ferran Bel: "El 30% dels serveis que presten els ajuntaments no els corresponen"

Ferran Bel, president de la Comissió d'Hisendes Locals de l'ACM i alcalde de Tortosa, alerta que els ajuntaments “ens trobem en una situació complicadíssima” i critica que en els últims anys “no s'ha afrontat una reforma profunda del finançament local”.

Considera que, d'una banda, s'han de plantejar solucions a curt termini via pressupostos generals de l'Estat o d'alguna llei específica. I de l'altra, que cal una reforma estructural del sistema de finançament local, tot i que ho veu difícil pel context de crisi econòmica. Segons Bel aquesta reforma ha de tenir en compte els municipis turístics “però també altres variables i realitats com els municipis petits”.

Ferran Bel es mostra optimista, ja que “no hi ha més remei. O es soluciona o molts ajuntaments no podran tirar endavant”. I basa el seu optimisme en el fet que el desenvolupament estatutari ha d'aplicar la nova llei d'Hisendes Locals “que ha de contribuir a millorar la situació”. I segon, perquè la Ley de Haciendas Locales està pendent de reforma i l'Estat “no pot caure en la temptació de dir que el finançament s'ha de resoldre via Comunitats Autònomes”.